

Motion till riksdagen 2018/19:2044

av Jan Björklund m.fl. (L)

En statlig skola för likvärdig utbildning i hela landet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett återförstatligande av skolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som presenterar ett förslag om en likvärdig skola i hela landet med staten som huvudman för de offentliga skolorna och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kunskap och bildning är den viktigaste faktorn för att stärka den enskilda människans möjligheter till ett gott liv. Utbildning ger alla möjlighet att, utifrån sina egna förutsättningar, förbättra sin livssituation. Kunskap bryter barriärer, minskar klyftor, öppnar nya vägar och stärker den enskildes förmåga att orientera sig och fatta egna självständiga beslut. Utbildningssystemet ska ställa höga krav och ha höga förväntningar i en skola där alla elever oavsett var de bor har samma möjligheter. För att ge alla elever förutsättningar för en likvärdig utbildning i hela landet bör staten ta över ansvaret för skolan.

Liberalernas uppfattning är att kommunaliseringen av skolan i början av 1990-talet är huvudförklaringen till skolans minskade likvärdighet, försämrade kunskapsresultat samt försämrade arbetssituation och status för lärarna. Liberalerna, dåvarande Folkpartiet, röstade emot förslaget och har sedan dess krävt ett återförstatligande av det offentliga skolväsendet.

Liberalerna drev i regeringsställning igenom förändringar där staten tog ett allt större ansvar för skolan. Det handlade om skärpta krav på behöriga lärare, om tydligare kunskapsmål, mer statlig inspektion av skolorna och statligt stöd i miljardklassen till både högre lärarlöner och fortbildning. En inriktning som den rödgröna regeringen 2014–2018 valde att fortsätta.

Nu måste nästa steg tas. Liberalerna anser att staten ska ta över ansvaret för skolan. Vi tänker oss att det som ryms inom begreppet undervisning i grundskolan, förskoleklassen och gymnasiet – i huvudsak lärarna, rektorerna och läromedlen, oavsett om de är i skriftligt eller digitalt lektionsformat eller i videolektionsformat – ska förstatligas eller lyda under statlig kontroll. Övrig personal, lokalförsörjning, matbespisning, it-stöd och liknande ska även fortsättningsvis vara ett ansvar för den kommunala eller fristående huvudmannen.

Undervisningen ska finansieras av staten vilket kommer att kräva en skatteväxling. Formerna för ett framtida arbetsgivaransvar för lärare och rektorer när det gäller anställning, arbetsledning och utbildning måste analyseras. För att öka likvärdigheten i svensk skola behövs också ett tydligare statligt stöd i lärarnas val av läromedel. Liberalerna vill därför se någon form av certifiering eller kvalitetsgodkännande.

Den statliga kontrollen av nationella prov och undervisningens kvalitet måste stärkas. Under våren 2018 presenterade Liberalerna ett förslag om att de nationella proven skulle rättas nationellt och externt av t.ex. Skolinspektionen som ett sätt att skapa likvärdig betygssättning i hela landet och komma åt de sk glädjebetygen, d v s diskrepansen mellan betyg och provresultat. Inför valet 2018 presenterade Liberalerna bl a förslag om ett nationellt kvalitetssystem, vilket ytterligare skulle skärpa statens grepp över skolväsendet.

Skolkommittén har presenterat två alternativa förslag på ökad styrning och delfinansiering av det offentliga skolväsendet. Inget av dessa alternativ innebär att skolan återförstatligas. Den rödgröna regeringen har valt ett tredje alternativ som innebär att man utöver den nuvarande kommunala finansieringen infört ett riktat statsbidrag till ett begränsat antal kommuner utifrån socioekonomiska faktorer.

Ett av de få försöken på senare tid att utreda möjligheten att öka statens styrning återfinns i Skolkommisionens slutbetänkande ”Samling för skolan – nationell strategi för kunskap och likvärdighet” (SOU 2017:35) där det finns resonemang om ökad statlig finansiering, en statlig skolmyndighet med närvaro på regional nivå, ett sammanhållet uppföljnings- och utvärderingssystem samt ett statligt professionsprogram, ytterligare utvecklat i följdutredningen ”Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling” (SOU 2018:17).

Självfallet måste omfattande strukturreformer av detta slag genomföras med omsorg och föregås av gedigen analys och utredningsarbete. Liberalerna föreslår därför att det under innevarande budgetår tillsätts en utredning som tar fram förslag på formerna för en modern skola med staten som huvudman för de offentliga skolorna där kvalitet och likvärdighet säkras genom statlig finansiering, nationella mål, utvärderingar och tillsyn. Målet ska vara en likvärdig utbildning i hela landet.

Jan Björklund (L)

Tina Acketoft (L)

Gulan Avci (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Maria Arnholm (L)

Juno Blom (L)

Bengt Eliasson (L)

Joar Forssell (L)

Roger Haddad (L)

Fredrik Malm (L)

Lina Nordquist (L)

Johan Pehrson (L)

Arman Teimouri (L)

Allan Widman (L)

Helena Gellerman (L)

Robert Hannah (L)

Maria Nilsson (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Barbro Westerholm (L)